

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 11 §, 12 §:n 2 momentti ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § osaksi laissa 350/2022, sekä lisätään lakiin uusi 12 a ja 13 a § seuraavasti:

11 §

Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja laillisuusvalvonta

Valtiovarainministeriö seuraa yleisesti hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta ja vastaa hyvinvointialueiden talouden ja hallinnon yleisestä ohjauksesta sekä toiminnan yleisestä ohjauksesta siltä osin kuin sitä ei ole säädetty sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön tai muun ministeriön toimivaltaan kuuluvaksi. Valtiovarainministeriö sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta sekä huolehtii, että hyvinvointialueiden itsehallinto otetaan huomioon hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimivallasta sosiaali- ja terveydenhuollon yleisessä ohjauksessa, suunnittelussa, kehittämisessä ja valvonnassa säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 21 §:ssä. Sisäministeriön toimivallasta pelastustoimen yleisessä ohjauksessa, suunnittelussa ja kehittämisessä säädetään pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 7 §:ssä.

Aluehallintovirasto voi kantelun johdosta tutkia, onko hyvinvointialue toiminut voimassa olevien lakien mukaan.

12 §

Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa

Julkisen talouden suunnitelma ja valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet ohjaavat ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

12 a §

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa vähintään joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Valtakunnallisissa tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 31 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 15 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön

selvitykset sekä mahdolliset muut väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimintaa ja taloutta koskevat seurantatiedot.

Tavoitteissa on määriteltävä:

1) tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;

2) tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;

3) tavoitteet tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämiseksi;

4) tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä koskevalle yhteistyölle;

5) yleiset linjaukset hyvinvointialueiden laajakantoisista investoinneista;

6) tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi;

7) tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;

8) tavoitteet koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja asioita, jotka ovat tarpeellisia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriön on yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa seurattava ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai ministeriön aloitteeseen.

13 §

Hyvinvointialueneuvottelukunta

Valtiovarainministeriön yhteydessä toimii hyvinvointialueneuvottelukunta. Neuvottelukunnan tarkoituksena on edistää hyvinvointialueiden toimintaa ja taloutta koskevien strategisten linjausten ja hyvinvointialueiden itsehallinnon toteutumista sekä valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä.

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) ennakoida, seurata ja arvioida hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden toteutunutta ja tulevaa kehitystä;

2) käsitellä lainsäädäntöä, lainsäädäntöhankkeita ja muita valtion toimenpiteitä, jotka ovat hyvinvointialueiden toiminnan, talouden ja itsehallinnon kannalta periaatteellisesti tärkeitä ja laajakantoisia;

3) edistää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumista ja tehdä niitä koskevia ehdotuksia sekä käsitellä 12 a §:n 4 momentissa tarkoitettujen ministeriöiden aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset niiden muuttamiseksi;

4) käsitellä hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita;

5) edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä sekä käsitellä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden sisäistä työnjakoa ja yhteistyötä.

Neuvottelukunnan asettaa valtioneuvosto. Neuvottelukunnassa on hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Helsingin kaupungin ja valtiovarainministeriön sekä muiden hyvinvointialueiden tehtävien ohjaamisesta vastaavien ministeriöiden edustus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan kokoonpanosta, toimikaudesta, jaostoista ja tehtävistä.

13 a §

Neuvottelut hyvinvointialueen kanssa

Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö neuvottelevat yhdessä vuosittain hyvinvointialueen kanssa hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin kuuluvien tehtävien toteuttamisesta ja hyvinvointialueen taloudenhoidosta valtiovarainministeriön yhteensovittamana. Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus ottaen erityisesti huomioon 12 a §:ssä tarkoitettua valtakunnallisia tavoitteita.

Neuvotteluissa seurataan ja arvioidaan hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin toteutumista ja käsitellään hyvinvointialueen tehtävien tavoitteita sekä niitä tukevia toimenpiteitä. Neuvotteluissa arvioidaan hyvinvointialueen kustannusten ja rahoituksen toteutunutta ja tulevaa kehitystä sekä hyvinvointialueella toteutettavia kustannusten hallintaa tukevia ja muita toimenpiteitä, joilla hyvinvointialueen tehtävien hoitaminen ja palvelujen saatavuus voidaan käytettävissä olevalla rahoituksella turvata.

Ministeriöiden on tarvittaessa annettava hyvinvointialueelle järjestämistä ja taloutta koskevia toimenpidesuosituksia, joilla edistetään hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

Hyvinvointialueen järjestämismääräyksiin toteutumisen seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 29 §:n 2 momentissa ja 30 §:ssä sekä pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentissa ja 14 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialueen vuosittaisia selvityksiä ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja aluehallintoviraston asiantuntija-arvioita sekä tarvittaessa muita viranomaisten arvioita.

Valtiovarainministeriö laatii käydyistä neuvotteluista yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa asiakirjan. Asiakirjassa todetaan neuvotteluissa käsitellyt asiat, mihin neuvotteluissa on päädytty sekä ministeriöiden mahdollisesti antamat toimenpidesuosituksukset. Asiakirja julkaistaan julkisessa tietoverkossa.

Mitä tässä pykälässä säädetään hyvinvointialueesta, sovelletaan myös HUS-yhtymään. HUS-yhtymän neuvotteluihin osallistuvat myös Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2024.

Tämän lain voimaan tullessa meneillään oleva hyvinvointialuetaalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan toimikausi päättyy, kun valtioneuvosto on asettanut tässä laissa tarkoitettua hyvinvointialueneuvottelukunnan. Hyvinvointialuetaalouden ja -hallinnon neuvottelukuntaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 5.7.2024

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen